

Sygn.akt III AUa 988/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SO del. Bohdan Bieniek

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 sierpnia 2013 r. w B.

sprawy z odwołania W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 sierpnia 2012 r. sygn. akt IV U 1770/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 988/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 21 marca 2012 r., na mocy art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz na podstawie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (DZ. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił W. K. prawa do emerytury.

W odwołaniu od tej decyzji W. K. domagał się przyznania wyżej wymienionego świadczenia.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2012 r. odwołanie oddalił.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że urodzony w dniu (...) W. K. na dzień 01.01.1999 r. legitymował się składkowym i nieskładkowym stażem pracy wynoszącym 26 lat 2 miesiące i 8 dni. Od dnia 20.04.1974 r. do dnia 01.12.1992 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w B.. Pracował na stanowiskach pilarza, stolarza artystycznego-modelarza i stolarza montażowego. Pomimo zmian nazwy zajmowanego stanowiska przez cały okres zatrudnienia wnioskodawca zajmował się cięciem wzdłuż i w poprzek dłużyc drewnianych wykorzystywanych w dalszej produkcji.

Używał przy tym pilarki spalinowej i innych urządzeń. Przycięte przez wnioskodawcę elementy drewniane trafiały następnie na łuszczarkę albo na halę produkcyjną, gdzie wycinano kolejne elementy.

Rozpoznając odwołanie Sąd pierwszej instancji zauważył, że sporną w sprawie przesłanką, od której uzależnione było przyznanie wnioskodawcy świadczenia, było legitymowanie się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, bowiem spełnienie pozostałych przesłanek nie było kwestionowane. Rozpatrując powyższą okoliczność Sąd Okręgowy miał na uwadze uregulowania zawarte w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Przeanalizował też stanowiska pracy wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia oraz w zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze pod kątem możliwości zakwalifikowania pracy pilarza wykonywanej przez wnioskodawcę do pracy w warunkach szczególnych. Sąd stwierdził, że w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze nie ma wymienionego stanowiska pilarza. Natomiast w zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze wprowadzie w dziale VI poz. 1 pkt 3 wymienione jest stanowisko pilarza, jednak dotyczy ono tylko pilarzy wyrzynaczy drewna okrągłego. Sąd Okręgowy uznał, że pracy takiej skarżący nie wykonywał, bowiem jak sam przyznał (k. 14, 31) zajmował się przecinaniem dłużycy wzdłuż i w poprzek na mniejsze części, z których następnie wycinano kolejne elementy. Z powyższego wywiódł, że pracy, którą wykonywał nie można uznać za pracę w warunkach szczególnych, przez co wnioskodawca nie spełniał wymogu legitymowania się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Nie spełnił tym samym wszystkich przesłanek niezbędnych do przyznania mu świadczenia. Z uwagi na to, w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu odwołania.

Apelację od powyższego wyroku wniósł W. K.. Orzeczeniu zarzucił nieprawidłową wykładnię regulacji zawartej w dziale VI pkt 3 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podnosił, że praca przez niego wykonywana podlega zaliczeniu do prac wymienionych w tymże przepisie. Na poparcie swego stanowiska wskazywał na sytuację pracujących z nim kolegów, którym za taką samą pracę świadczenie zostało przyznane. Opisał charakter pracy i zagrożenia, jakie wiązały się z jej wykonywaniem. Z uwagi na powyższe apelujący wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i prawnych w sprawie oraz przez ich pryzmat wywiódł słuszne wnioski w przedmiocie braku podstaw do przyznaniu wnioskodawcy prawa do emerytury, na mocy art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Jak wynika z art. 184 ust. 1 w/w ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (D. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia,

nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz posiada wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Główną linią rozważań w sprawie była kwestia, czy wnioskodawca będąc zatrudnionym od dnia 20.04.1974 r. do dnia 01.12.1992 r. w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w B. pracował w warunkach szczególnych, zgodnie z załącznikiem A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Jedynie taka kwalifikacja zatrudnienia powoduje spełnienie przesłanki warunkującej przyznanie prawa do emerytury, na mocy w/w przepisów. W w/w okresie pracy wnioskodawca zatrudniony był na stanowiskach pilarza, stolarza artystycznego–modelarza i stolarza montażowego, co potwierdzały bezsprzecznie przedłożone w sprawie świadectwa pracy oraz akta osobowe wnioskodawcy. Jak słusznie zauważył już Sąd I instancji stanowiska te nie są wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Wprawdzie wnioskodawca wskazywał, że stanowiska pracy były mu zmieniane jedynie w celu podwyższenia wynagrodzenia, a przez cały okres pracy wykonywał pracę pilarza, którą kwalifikował jako stanowisko wymienione w punkcie 3 działu VI załącznika A - obsługa urządzeń do mechanicznego rozdrabniania drewna (produkcja rębków), jednak również Sąd Apelacyjny nie uznaje takiej kwalifikacji za właściwą. Nie można bowiem ani pracy stolarza artystycznego–modelarza, ani stolarza montażowego czy nawet pracy pilarza zakwalifikować do przedmiotowej regulacji. Jak wskazywał nawet sam wnioskodawca (k. 14, 31) zajmował się przecinaniem dłużycy wzdłuż i w poprzek na mniejsze części, z których następnie wycinano kolejne elementy. Zatem nie zajmował się produkcją rębków, nie wskazują bowiem na to żadne dowody zgromadzone w sprawie. Z uwagi na powyższe Sąd pierwszej instancji zasadnie nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia wnioskodawcy na stanowiskach pilarza, stolarza artystycznego–modelarza i stolarza montażowego w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w B., gdyż praca ta nie odpowiadała stanowiskom wymienionym w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (art. 32 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wyrok SN z dnia 4.06.2008 r., IIUK 306/07). Prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyroki SN: z dnia 8.06.2011 r., I UK 393/10, LEX nr: 950426; z dnia 22 lutego 2007r., I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 Nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex Nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex Nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepubl.; z dnia 5 maja 2009r., I UK 4/09, Lex Nr 509022). Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że wnioskodawca pracował w dość trudnych warunkach. Był narażony na hałas, kurz, zagrożenia związane z pracami przy urządzeniach tnących. Niemniej jednak do przyznania świadczenia, o które skarżący się ubiega, wykonywana przez niego przez co najmniej 15 lat praca musi być zakwalifikowana zgodnie z właściwymi przepisami. Wnioskodawca tego warunku nie spełnia.

Należy podkreślić, że przesłuchani w sprawie świadkowie – koledzy, z którymi pracował wnioskodawca – mają przyznane prawo do świadczenia emerytalnego, jednak w żaden sposób nie przemawia to za przyznaniem również

wnioskodawcy świadczenia. Można je przyznać dopiero po spełnieniu przez konkretną osobę wszystkich wyżej wymienionych przesłanek ustawowych. Nie można było dokonać prawidłowych ustaleń w sprawie w oparciu o zeznania przesłuchanych świadków H. C. i J. C., gdyż świadkowie ci będąc kolegami wnioskodawcy zeznawali jedynie na jego korzyść, a ich zeznania nie znajdowały potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Ustosunkowując się natomiast do podniesionego w apelacji zwrotu „wydaje się” – użytego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przez Sąd I instancji - należy wskazać, iż Sąd Okręgowy dość niefortunnie użył przedmiotowego zwrotu rozważając stanowiska wymienione w zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze (Dziennik Urzędowy Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i gospodarki Żywnościowej z 1988 r., nr 2, poz. 4). Wprawdzie w zarządzeniu tym wymienione jest stanowisko pilarza wyrzynacza drzewa okrągłego, jednak nawet sam wnioskodawca nie kwalifikował swej pracy w oparciu o to stanowisko, bo takiej pracy nie wykonywał. Jak już wyżej wskazano wnioskodawca był zatrudniony nie tylko jako pilarz, ale też jako stolarz artystyczny-modelarz i stolarz montażowy (świadcstwo pracy). Sąd Apelacyjny nie podziela twierdzeń skarżącego, by stanowiska te wpisane zostały jedynie w celu podwyższenia wynagrodzenia, gdyż stanowiska te nie figurowały w wykazie stanowisk obowiązującym w zakładzie pracy, a ponadto angaże stanowią – jako dokument na piśmie – istotny dowód, mający znaczenie przy ocenie charakteru pracy wnioskodawcy. Wiarygodności tego dokumentu nie podważyły zeznania świadków oraz samego wnioskodawcy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, iż o charakterze pracy decyduje faktyczny rodzaj wykonywanych czynności, a nie sama nazwa stanowiska (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., I UK 25/10, LEX nr 621137, w którym Sąd ten stwierdził, że o uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu przepisów ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS nie decyduje nazwa zajmowanego przez pracownika stanowiska określona w umowie o pracę, kolejnych angażach (powierzaniu mu kolejnych coraz wyższych stanowisk) czy w zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, lecz charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika. Tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., sygn. II UKN 263/00, LEX nr 387308).

Skarżący nie przedstawił jednak wiarygodnych dowodów, aby wykonywana przez niego praca mogła zostać zakwalifikowana zgodnie z wykazem A – stanowisk, na których jest wykonywana praca w szczególnych warunkach.

Z tych względów nie można było przyznać wnioskodawcy emerytury na mocy art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.